

ΠΟΛΗ – ΦΑΝΤΑΣΜΑ

ΚΕΒΙΝ ΤΣΕΝ | ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΑΚΧΙΚΟΝ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΩΝ

Είμαι ένα φάντασμα.

Ποιος καταλληλότερος να μιλήσει για φαντάσματα από ένα φάντασμα;

Μπορεί να πέθανα, αλλά εξακολουθώ να «υπάρχω». Είμαι εδώ και μιλάω στον εαυτό μου. Η «υπαρξή» μου δεν υφίσταται στα φώτα, στους ήχους ή στις σκιές. Δεν είναι ένα φυσικό φαινόμενο που μπορεί να εξηγηθεί από την επιστήμη και καμία μονάδα δεν μπορεί να το μετρήσει. Είναι ακαταμέτρητο, ανυπολόγιστο.

Η ανάμνηση είναι αυτή που αποτελεί το μέσον της ύπαρξης και της μεταφοράς μου, και με τη βοήθεια των δικών μου και των άλλων, μένω «παρών». Βαστάζομαι από τις αναμνήσεις σαν παράσιτο. Όπου υπάρχει μια ανάμνηση, μια ιστορία, εκεί είναι που κατοικοεδρεύω. Όποτε μια ιστορία λέγεται προφορικά, είμαι εκεί, στον λαιμό τους, στην άκρη της γλώσσας τους. Όποτε λέγεται γραπτά, είμαι επιβιβασμένος στην άκρη της πέννας και βουτώ μέσα στο χαρτί, αν βέβαια αυτό δεν καεί, σκιστεί ή τσαλακωθεί. Αν το χαρτί καταστραφεί, οι άνθρωποι μπορούν να αποστηθίσουν την ιστορία και να δημιουργήσουν ένα αψεγάδιαστο νοητό αντίγραφο. Σε αυτή την περίπτωση, διαμένω στον νου. Η ανάμνηση και όλη η μυστικότητα που κρύβει είναι το έδαφος από το οποίο αναγεννιέμαι. Απόκρυφα, αφανέρωτα και ανώνυμα, βρομερά, σιχαμερά και διεφθαρμένα, μυστικά θαμμένα διαπαντός – αυτό είναι το αγνότερο, το πιο δελεαστικό μέσο για μένα.

Για να μην αναφερθώ στα δέντρα και τα ρυάκια, τη γη και το γρασίδι. Εκείνη η ινδική συκιά στην οποία σκαρφάλωνα με θυμάται, όπως και ο κέδρος κάτω από τον οποίο προσευχόμουν. Με θυμούνται οι καλαμιές που βοήθησα να ξεριζωθούν, αλλά και το χωράφι όπου ξάπλωνα να κοιμηθώ. Όλη αυτή η μικρή πόλη με θυμάται, καθώς εδώ έζησα κι εδώ πέθανα. Πού αλλού να πήγαινα ως φάντασμα;

Η ανάμνηση, παρ' όλα αυτά, είναι ασταθής. Μια ολόκληρη οικογένεια εννέα μελών έτρωγε από μία κατσαρόλα χυλού. Αν ρωτήσεις την Άτσαν, μετά εμένα, ύστερα τις πέντε κόρες και τέλος τους δύο γιους αν ο χυλός που τρώγαμε ήταν παχύρρευστος ή υδαρής, ο καθένας τους θα δώσει διαφορετική απάντηση. Και δεν θα αρκεστούν μόνο στο «παχύρρευστος ή υδαρής» αφού υπάρχει και η εκδοχή του «κάτι ενδιάμεσο». Ας φανταστούμε μία στραβή γραμμή, μια γραμμή που βρίσκεται ανάμεσα στο «παχύρρευστος» και στο «υδαρής» και κανενός είδους εξωτερική δύναμη δεν μπορεί να την ισιώσει, μια παραμορφωμένη γραμμή που ακολουθεί έναν κυκλικό δρόμο με ατελείωτες στροφές και σε μερικά σημεία σκαλώνει. Σε κάθε καμπή, υπάρχει ένα μέρος όπου η σκιά προσφέρει προστασία και τα ψέματα σφηνώνουν. Αυτοί που απάντησαν πως ο χυλός ήταν υδαρής στην πραγματικότητα πίστευαν πως ήταν παχύρρευστος και αυτοί που είπαν πως τον βρήκαν παχύρρευστο, τον ήθελαν ακόμα πιο παχύρρευστο.

Χάρη σε όλο αυτό το ενδιαμέσο, έχω τη δυνατότητα να βρω το ιδανικό μέσο όποτε το θελήσω, ένα σκοτεινό μέρος στοιβαγμένο μέχρι πάνω με μυστικά. Αν αυτό το μέρος παραμείνει ζεστό και νωπό, θα παραμείνω κι εγώ.

Είμαι απλώς ένα χωριατόπαιδο που έζησε και πέθανε στην κεντρική Ταϊβάν. Θέριζα τις σοδειές στα χωράφια και ύστερα μετέφερα παραγγελίες με το αγροτικό μου. Έχοντας τελειώσει μόνο το γυμνάσιο, δεν είχα τη δυνατότητα να εκφραστώ εύγλωττα, όμως ο θάνατος επιφέρει απίστευτες αλλαγές. Αφού πέρασα στην άλλη όχθη, όλοι οι γλωσσικοί περιορισμοί εξαυλώθηκαν και ό,τι δεν μπορούσα να πω τότε, μπορώ να το πω τώρα.

Μέσω της γλώσσας των φαντασμάτων, η ανοησία βγάζει νόημα και υπάρχει αλήθεια στη μυθοπλασία.

Όσο βρισκόμουν εν ζωή, η αλήθεια είναι πως δεν μιλούσα πολύ.

Η μητέρα μου πάντα έλεγε πως παραήμουν ήσυχος. Δεν έκλαιγα, δεν έκανα φασαρίες, δεν ροχάλιζα και δεν στριφογυρούσα στο κρεβάτι μου τα βράδια. Για την ακρίβεια, φαινόμουν νεκρός. Πολλές φορές, με ταρακουνούσε από τον βαθύ μου ύπνο αφού είχα αποκοιμηθεί μετά το φαγητό, για να σιγουρευτεί πως δεν πέθανα από σύνδρομο αιφνίδιου βρεφικού θανάτου. Τότε, εγώ ξυπνούσα και άνοιγα διάπλατα τα μάτια μου, σχεδόν χωρίς να ανοιγοκλείνω τα βλέφαρά μου, παραμένοντας αμίλητος. Η μητέρα αναρωτιόταν μήπως ο μεγάλος της γιος έπασχε από κάποια ψυχική ασθένεια ή μήπως ήταν κωφάλαλος, αλλά το μόνο που χρειάστηκε για να την πείσει για το αντίθετο ήταν εκείνο το βότανο, η έντονη οσμή του οποίου αποτελεί μια από τις πρώτες μου αναμνήσεις. Το χρησιμοποιούσε όποτε η πεθερά της την επέπληττε για πράγματα όπως η μαγειρική της για τις προσφορές στα πνεύματα. «Δεν μαγειρεύεται έτσι αυτό το είδος κρέατος» έλεγε η γιαγιά. «Δεν τηγανίζονται έτσι αυτά τα λαχανικά. Αν τα προσφέρεις έτσι στους προγόνους, δεν θα τους αρέσουν. Πώς θα αναλάβεις την ευθύνη σε περίπτωση που πλήξει την οικογένεια σφοδρή κακοτυχία και το φταίξιμο είναι δικό σου; Η νύφη μας είσαι μόνο!» Η μαμά έκανε ό,τι της έλεγε η γιαγιά και έφτιαχνε ένα ολόκληρο τραπέζι φαγητά από την αρχή, όμως εκείνη της έβαζε τις φωνές επειδή καθυστερούσε. «Άφησε τους προγόνους να πεινάσουν επίτηδες» είπε η γιαγιά και μετά τη χαστούκισε. Όποτε συνέβαινε αυτό, η μητέρα κλειδωνόταν στο δωμάτιό της, έβρισκε ένα φιαλίδιο με πράσινο εκχύλισμα βοτάνου και το κρατούσε κάτω από τη μύτη της, εισπνέοντάς το όσο περισσότερες φορές μπορούσε. Ήταν πανάκεια για εγκαύματα και τσιμπήματα φιδιών, πόνους και άλγη, μέχρι και για ρευματικές παθήσεις, και εκείνη στρεφόταν στις ιδιότητές του όποτε πάθαινε κρίσεις πανικού, παίρνοντας μια γερή μυρωδιά και πασαλείβοντάς το σε όλο της το πρόσωπο. Μια φορά έκλαιγε όσο το άπλωνε. Με είδε να στέκομαι εκεί και να την παρατηρώ ανέκφραστος, ώσπου με πλησίασε και μου έβαλε λίγο από αυτό το ματζούνι στα ρουθούνια. Θυμάμαι αυτήν τη μυρωδιά μέχρι και τώρα που είμαι φάντασμα. Η αίσθησή της όμοια με αυτήν που θα ένιωθες αν κάποιος σου έριχνε κλοτσιές και μπουινές στη μύτη. Μόλις αντίκρισε το μέτωπό μου να συνοφρυώνεται, σταμάτησε αμέσως να κλαίει. Στη συνέχεια, έχωσε τα δάχτυλά της –τα οποία ήταν ακόμη καλυμμένα με την πρασινωπή ουσία– μέσα στα μάτια μου. Η αίσθηση ήταν σαν μαχαίρια να χορεύουν ακριβώς πάνω στους κερατοειδείς μου. Επιτέλους έκλαψα. Εκείνη χαμογέλασε και διπλώθηκε στα γέλια. Τότε, η γιαγιά μου την άκουσε, μπήκε με φόρα στο δωμάτιο και την έπιασε από το αυτί. «Το δείπνο ακόμη δεν είναι έτοιμο κι εσύ κάθεται εδώ και χασκογελάς. Ακούς πώς κάνεις; Σαν φάντασμα! Ποιον προσπαθείς να τρομάξεις;»

Το ματζούνι αυτό παρασκευάστηκε στον ναό της Γυναίκας στους Πρόποδες των Τειχών και ο νεωκόρος το χαρακτήρισε φυσικό φάρμακο. «Άλειψέ το όπου δεν νιώθεις καλά». Όποτε επισκεπτόταν τον ναό, η μαμά επέστρεφε με περισσότερα από ένα φιαλίδια και κάθε φορά που την ξυλοκοπούσαν ή της φώναζαν, κάθε φορά που αγχωνόταν, τα χρησιμοποιούσε. Εν ολίγοις, εκείνη εξέπεμπε πάντα ένα δυνατό άρωμα μέντας. Της άρεσε να τριγυρνά σε όλους τους ναούς και να προσεύχεται στους θεούς. Όποτε μάθαινε πως κάποιος άγιος είχε τη δύναμη να εκπληρώνει ευχές, με έπαιρνε συνοδό της στον εκάστοτε ναό. Προσευχόταν η γιαγιά να βρει ξαφνικό θάνατο, να έχουμε άφθονη σοδειά και οι τέσσερις γιοι της να μεγαλώσουν και να φέρουν στο σπιτικό όμορφες νύφες οι οποίες θα γεννήσουν μόνο γιους. Καμία άχρηστη κόρη. Της άρεσε να με παίρνει μαζί της γιατί ήμουν ο πιο ήσυχος, χωρίς να κλαίω ή να παραπονιέμαι για τη διαδρομή. Μια φορά στο πανηγύρι του ναού, με άφησε στον νεωκόρο όσο εκείνη έκαιγε χρήματα για τους νεκρούς, πετούσε ξύλινα μισοφέγγαρα²⁴ και μουρμούριζε στα πνεύματα. «Πότε θα τα κακαρώσει η γιαγιά καρακάξα;» ρωτούσε, καθώς θα έβλεπε καλύτερες μέρες μόνο αν πέθαινε η γιαγιά. Εγώ καθόμουν και άκουγα τον ζαλισμένο από το πιωτό νεωκόρο να λέει ασυναρτησίες. Δεν αντέδρασα όταν μου τσίμπησε το μάγουλο, ούτε όταν έβαλε περισσότερη δύναμη. Όταν είδε πως η έκφρασή μου παρέμενε αμετάβλητη, άναψε μερικές ράβδους λιβανιού και άρχισε να μου καίει το χέρι.

Αν και με πόνεσε, δεν έκλαψα.

Η μητέρα μου επέστρεψε να με παραλάβει και μόλις παρατήρησε τα καψίματα στο χέρι μου, ο νεωκόρος της είπε: «Αυτός ο γιος σου δεν έχει ίχνος σεβασμού προς τους θεούς. Όλο έπαιζε με τα λιβάνια». Όταν γυρίσαμε πίσω στο σπίτι, η μητέρα ξέθαψε ένα φιαλίδιο από το καλάθι και μου είπε να το γλείψω από τα δάχτυλά της. Ήταν τόσο πικρό, τόσο καυτερό. Με μάλωσε χαμηλόφωνα. «Όσο εγώ προσευχόμουν να βρει τον συντομότερο δυνατό θάνατο η γιαγιά σου, εσύ προσέβαλλες τους θεούς» είπε. «Τώρα δεν θα πεθάνει η γιαγιά και αν δεν πεθάνει αυτή, πώς θα ζήσω εγώ;»

Και πράγματι, η γιαγιά δεν πέθανε νωρίς. Αντιθέτως, έζησε μέχρι τα εκατό.

Αγόρασα το πρώτο σπίτι στον καινούριο δρόμο και παραδίπλα εγκαταστάθηκε ένας φερετροποιός. Όταν θα πέθαινε η μητέρα μου, θα είχα τη δυνατότητα να απευθυνθώ στον γείτονά μου για την προετοιμασία, πραγματοποιώντας έτσι το καθήκον μου ως ο μεγαλύτερός της γιος.

Προς έκπληξή μου όμως, και η ίδια έφτασε στα εκατό χρόνια. Εγώ έφυγα πριν από εκείνη, οπότε το επόμενο φέρετρο που δημιουργήθηκε στην οικογένεια μετά από αυτό της Μανμεί ήταν το δικό μου.

Η ανάμνηση της μητέρας μου εξακολουθεί να συνδέεται με την οσμή. Όποτε κάποιος χρησιμοποιεί τέτοιου είδους βότανα ή όταν θρυμματίζει φύλλα μέντας, εκείνη είναι που μου έρχεται στον νου. Ναι, ένα φάντασμα που υφίσταται μέσα από τις αναμνήσεις κατέχει αναμνήσεις αφ' εαυτού του, όπως αυτές της οσμής, της αφής και του πόνου.

Αφού παντρεύτηκα, η μητέρα μου είχε κι εκείνη το δικό της άτομο να ξυλοκοπά, εφαρμόζοντας πάνω στην Άτσαν αυτά που είχε βιώσει από τη γιαγιά, κι έτσι, η μυρωδιά της μέντας άρχισε να εξασθενεί. Η Άτσαν ήταν η μεγαλύτερή της νύφη, αλλά εξακολουθούσε να γεννά κορίτσια. Η μητέρα φώναζε σε όλες

τους, στη Σούμει, στη Σούλι και στη Σούτσιν. Μετά ήρθε η τέταρτη, η Σότζιε, και τέλος η πέμπτη, η Μανμεί. Μετά την πέμπτη, το άρωμα της μέντας χάθηκε εντελώς.

Και όπως ελαττώθηκε η μυρωδιά του βότανου, έτσι μειώθηκαν και οι επισκέψεις της στον ναό της Γυναίκας στους Πρόποδες των Τειχών.

Τότε πήρε σειρά η Άτσαν. Ήταν η σειρά της να ξεκινήσει τις επισκέψεις στον ναό και να παρακαλά τη θεότητα: «Σε παρακαλώ, σε ικετεύω, κάνε να πεθάνει η πεθερά μου όσο πιο σύντομα γίνεται».

Μία καλοκαιρινή μέρα, η Άτσαν κοίταξε προς τον ουρανό και είπε πως είχε καιρό να βρέξει στη Γιονγκτζίνγκ. «Το χώμαστο χαντάκι θα ραγίσει, τα λαχανικά στα χωράφια έχουν μαραζώσει. Αν συνεχιστεί αυτό, τι θα κάνουμε με τη σοδειά των αμπελιών βετέλ;» Ανακοίνωσε την οργάνωση ιεροτελεστίας στον ναό της Γυναίκας στους Πρόποδες των Τειχών, όπου θα απήγγελλε εδάφια με τις φίλες της. Είχα ένα περίεργο προαίσθημα. Ποιος σκόπευε να διεξαγάγει τέτοιου είδους τελετή τόσο νωρίς το πρωί; Άραγε είχε συλλέξει κανείς καμιά στοίβα χρήματα για την ολοκλήρωση του τάματός του; Ή μήπως είχε πεθάνει κάποιος; Όποιος και να ήταν αυτός ο κάποιος, είχε οργανώσει μάζωξη για να παραθέσει ευχαριστίες προς την τοπική θεότητα νωρίς νωρίς.

Εκείνο το πρωί λοιπόν, ακριβώς μετά το ξημέρωμα, η Άτσαν μαζί με τους υπόλοιπους πιστούς έπιασαν ανά χείρας τα μικρόφωνα τους και άρχισαν να ψάλλουν. Οι ψαλμωδίες, όμως, ξύπνησαν τα αρσενικά τζιτζίκια του μεγάλου δέντρου και αυτό δεν τους άρεσε καθόλου. Έτσι, κόρδωσαν τα κύμβαλα που στεγάζονται στις κοιλιές τους και ξεκίνησαν το εκκωφαντικό τους τραγούδι. Με είκοσι γουρούνια έτοιμα για σφαγή, ακόμα και ο χασάπης κατακλύστηκε από ένα περίεργο συναίσθημα μόλις άκουσε ομαδικούς ψαλμούς τόσο νωρίς μέσα στη μέρα. Αν και άτονες λόγω της ώρας, οι φωνές από τον ναό παραδίπλα τού τράβηξαν την προσοχή, όμως δεν είχε χρόνο να ασχοληθεί περαιτέρω. Αυτό που τον απασχολούσε περισσότερο από το καθετί ήταν η δουλειά του. Όταν το πρώτο κρεμασμένο ζώο ήρθε σε επαφή με τη μύτη του μαχαριού, έσκουξε οικτρά προτού χρωματίσει κόκκινο ολόκληρο το γκριζό πάτωμα.

Τα αρσενικά τζιτζίκια, ο χασάπης και η Άτσαν ξύπνησαν την πόλη με την αρμονία τους. Οι κόκορες άρχισαν να λαλούν, τα σκυλιά να φουσούν τα κοχύλια τους, οι νεκρές γάτες στα κλαδιά των καλαμιών να νιαουρίζουν, οι πάπιες και οι χήνες να κρώζουν, τα μανιτάρια στις όχθες του χαντακιού άρδευσης να ξεφυτρώνουν μανιωδώς και τα χρυσάνθεμα να ανθίζουν στο φως την ίδια στιγμή, ενώ οι χωριανοί σαν κι εμένα κατέφθαναν. Η πέμπτη μου κόρη, η Μανμεί, σηκώθηκε ξαφνικά και φτερνίστηκε δεκαπέντε φορές. Και τα φαντάσματα στο δημόσιο νεκροταφείο ξύπνησαν, όπως και τα χορτάρια, οι κορφές των δέντρων και τα άγονα χωράφια, μαζί με τις φυτογές, τα στάχυα ρυζιού και τα αγριολούλουδα. Όλοι οι ζωντανοί και νεκροί οργανισμοί, συνάμα και οι οργανισμοί που ζούσαν αλλά εύχονταν να ήταν νεκροί, ξύπνησαν βάνουσα.

Κι εγώ έτσι ξύπνησα. «Ανάθεμα! Τι σαματάς είναι αυτός!» είπα όσο βρισκόμουν ακόμη ξαπλωμένος στο κρεβάτι.

Εκείνη τη μέρα ήταν που η Αστυνομία μπήκε στην πόλη χωρίς να το πάρει είδηση κανείς.